

NÄRINGSLIVSTRATEGI 2018 - 2020

ORSA KOMMUNS BIDRAG TILL NÄRINGSLIVSUTVECKLING
ANTAGEN AV KOMMUNFULLMÄKTIGE 2018-02-05.

ORSA KOMMUNS BIDRAG TILL NÄRINGSLIVSUTVECKLING

För att Orsa ska nå Tillväxt målet (*sida 2*), är det viktigt att sysselsättningen ökar. Förutsättning för att folk i arbetsför ålder ska kunna bo varaktigt på en plats, är att de har sysselsättning. Då sysselsättningsutvecklingen i Orsas grannkommuner är svag och pendlingsavstånden långa, krävs det att den privata sysselsättningen i den egna kommunen ökar för att Orsa ska kunna öka sin befolkning. I sin tur, ökad sysselsättning sker genom fortsatt konkurrenskraft i befintliga företag så att de kan behålla och skapa nya jobb, genom att fler företag startas och överlever, samt att företag bestämmer sig för att etablera sig i Orsa.

Trots att Orsas befintliga företag har en lägre lönsamhet än genomsnittet i Dalarnas län, som i sin tur har Sveriges lägsta lönsamhet. Har Orsa haft en positiv sysselsättningsutveckling efter år 2000¹. Detta beror på att man har en stor andel av sysselsättningen i växande branscher (t.ex. turism, bygg och företagstjänster) och en liten andel i krympande branscher (t.ex. industri). Orsa har en stark besöksnäring där tillväxt potential finns. Orsas "branschmix" ger även i fortsättning en relativ fördel till kommunen. Men för en fortsatt näringslivsutveckling krävs att företagen i Orsa har ett bra företagsklimat.

För detta krävs samverkan mellan näringsliv och offentliga aktörer så att förutsättningarna för att driva och vidareutveckla företag blir gynnsamma, arbetsmarknaden blir välfungerande, kompetensförsörjningen möter företagens föränderliga behov och platsen erbjuder goda livsmiljöer.

Orsa kommuns uppdrag är att arbeta tillsammans med företagarna för att förbättra näringslivsklimatet. Företagaren ska uppleva att Orsa kommun är en samarbetspartner.

Syftet med strategin är att tydliggöra Orsa kommuns prioriteringar 2018-2020 för att kommunen, tillsammans med andra, ska möjliggöra en näringslivsutveckling baserad på entreprenörens förmåga och näringslivets kraft.

STRATEGISK INRIKTNING I STRATEGIN

Attraktivt företagsklimat

NÄRINGSLIVSSTRATEGIN BYGGER PÅ FÖLJANDE MODELL:

Modell för utveckling

¹ Orsa hade 2406 arbetstillfällen 31 dec 2015. Sysselsättningen har ökat med ca 350 arbetstillfällen sen år 2000. Ökningen har avtagit de senaste åren.

ORSA KOMMUNS VISION OCH MÅL FÖR TILLVÄXT

VISION²

"Orsa är en naturnära plats där folk trivs och vill bo. Våra verksamheter håller hög kvalitet och det känns tryggt att använda sig av dem. Vårt rika och mångsidiga kulturarv har grundat vårt goda rykte som musikkommun.

Vi har en tydlig roll i arbetet med att utveckla regionen. Orsa har korta beslutsvägar och krånglar inte till saker. Det gör oss väl förberedda att möta samhällets förändringar utan att tappa hållbarhetstänkandet.

Vi har ett välmående näringsliv som är attraktivt för både tjänsteföretag och producerande företag. Vi är en av landets mest kända turistorter.

Detta har blivit möjligt genom ett fantasirikt och nyfiket förhållningssätt, präglat av humor och en gnutta galenskap."

KOMMUNENS MÅL FÖR TILLVÄXT³

"Kommunens verksamheter ska skapa förutsättningar för en positiv utveckling. Vi ska arbeta för en god kompetensförsörjning både inom offentlig sektor och för det privata näringslivet. Genom nytänkande och ett gott värdskap ska vi göra Orsa till en attraktiv turist- och bostadsort.

Orsa ska ha en tilltalande offentlig miljö och en väl fungerande infrastruktur.

Orsa ska vara en pålitlig samarbetspartner och bidra till utvecklingen av regionen."

ÖVERGRIPANDE MÅL

- Orsa ska vara bland de topp hundra bästa kommunerna i näringslivsrankingen år 2020.
- Antalet invånare i Orsa ska överstiga 7000 år 2020.

MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDE SAMHÄLLE 2018

- 1) Att Orsas företagare i Svenskt Näringslivs mätning 2017 ger minst betyget 2,9 för "Kommunens service till företagen" (utfallet var 3,0) och 3,1 under 2018
- 2) Att "Nöjdheten" hos Orsas ungdomar i den s.k. Lupp-undersökningen förbättras med 10 procent jämfört med föregående mätning
- 3) att den öppna arbetslösheten för 18-24 åringar är max 10 procent i medelvärde för 2018 (utfallet var 13,3 procent 2016)

² Hämtat från Orsa kommuns utvecklingsplan 2013

³ Texten är hämtad från Orsa kommuns utvecklingsplan 2013. Kommunfullmäktige har därefter antagit det övergripande målet att Orsa kommun ska vara rankad bland de hundra bästa kommunerna i Svenskt Näringslivs årliga ranking av företagsklimatet. (I rankingen 2016 låg Orsa på plats 263 av 290.).

BAKGRUND

ARBETE MED FÖRETAGSKLIMAT 2014-2017

Orsa kommun har, under perioden 2014-2017 både inom Orsa Topp 100 och BID, anordnat företagarmöten där företagaren har fått identifiera vad som anses vara mest angeläget för Orsas näringslivsutveckling och förbättring av företagsklimat. De vanligast förekommande önskemålen har varit: utveckling av kommunens upphandling, satsning på besöksnäring, företagarkostnader, förbättrad kommunikation/relationer, information till kommuninvånarna om företag och företagande i Orsa, rådgivning till befintliga företagare, korta handläggningstider för tillstånd, snabb återkoppling när man sökt någon tjänsteperson och en mer "guidande" myndighetsutövning.

Orsa kommuns ledningsgrupp har under 2017 gjort lär resor till Säffle och Rättvik, två kommuner som strukturerat och framgångsrikt har utvecklat sitt företagsklimat. Flera av ovanstående punkter återkommer som framgångsfaktorer när Säffle och Rättvik har redovisat vilka insatser som gett bäst effekt. De lyfter fram rådgivande myndighetsutövning, utvecklad kommunikation, utveckling av upphandling, korta handläggningstider och snabba åtgärder från kommunens sida som viktiga faktorer som bör ses över för ett förbättrat företagsklimat.

FRAMGÅNGSFAKTORER FÖR ETT FÖRBÄTTRAT FÖRETAGSKLIMAT

Regeringen har ett övergripande mål om att antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin ska öka så mycket att Sverige når lägst arbetslöshet i EU år 2020. För att nå målbilden inriktas förenklingsarbetet under mandatperioden på områdena *Bättre service och Mer ändamålsenliga regler*. Bland annat nämner regeringen att för att nå målet ska färre företag uppleva regler som tillväxthinder och att administrativa kostnader till följd av regler ska minska.

Svenskt Näringsliv lyfter följande framgångsfaktorer: kraftfullt- och tydligt ledarskap, tydlig strategi, dialog med företag, bra attityd med servicefokus, effektiv förvaltning vid tillämpning av lagar och regler, tillgängliga upphandlingar och samverkan skola-näringsliv.

Sveriges kommuner och landsting pekar ut följande: rätt kunskap och bemötande, utvecklad service, snabb ärendehantering och effektiv tillsyn av olika verksamheter.

Företagarna (riksorganisationen) identifierar: sänkta kostnader för att anställa, minskat regelkrångel och förbättrade möjligheter för små bolag att delta i offentlig upphandling.

Företagarna i Orsa gjorde under 2017 en enkät bland sina medlemmar och de prioriterade faktorerna var: information till Orsas invånare om företag och företagande i Orsa, rådgivning om affärsutveckling och företagande till befintliga företagare, korta handläggningstider för tillstånd, snabb återkoppling när man sökt någon, mer vägledande myndighetsutövning (t.ex. vid tillstånd och tillsyn).

Det finns en tydlig röd tråd bland framgångsfaktorerna. Det handlar sammanfattningsvis om guidande myndighetsutövning, tydlig kommunikation/information, tillgänglig upphandling *samt* ett agerande från kommunen som säkerställer att strategin genomförs i praktiken. För Orsa, gäller *en* strategisk inriktning: attraktivt företagsklimat.

FÖR ETT ATTRAKTIVT FÖRETAGSKLIMAT I ORSA

Strategin för att nå ett attraktivt företagsklimat är att hela kommunen engageras i arbetet att bidra till att vi når *tillväxt målet*. Kommunens chefer, tjänstepersoner och politiker ska fokusera på att göra allt vi kan för att stötta och hjälpa företagen. Organisationen måste anamma strategin, förbättra sina interna rutiner genom dialog med berörda samt se till att vi kommunicerar ett enhetligt och genomtänkt budskap till företagen. Orsa kommun ska genomsyra att näringslivsfrågor är prioriterade för att inspirera medborgare och besökare till att Orsa är en bra plats för att driva företag.

Näringslivskontoret inom Verksamhetsområde Samhälle står idag för en stor del av nätverksarbetet gentemot företagen i Orsa. Rikstäckande undersökningar visar dock att de flesta kontakter som företagaren har med kommunerna handlar mest om tillstånd, tillsyn och upphandling⁴. För att uppnå ett gott företagsklimat är det därför viktigare att lägga vikt i att utveckla de myndighetsutövande delarna av kommunen som utövas bl.a. av Miljökontoret, Stadsbyggnadskontoret och Verksamhetsområde Omsorg samt i att förbättra kommunens service.

De prioriterade utvecklingsområden är:

- förenkling av rutiner kring myndighetsutövning, i synnerhet tillstånd och tillsyn
- förbättring i bemötande och service, exempelvis genom snabb återkoppling
- utveckling av e-tjänster
- ökad grad av delegation till tjänstepersoner och
- kortare handläggningstid

Fokus ska läggas på att hjälpa företagen att göra rätt⁵ samt tjänstepersoners och politikernas agerande ska byggas på principen om *proceduriell rättvisa*, ett verktyg för ökad regelefterlevnad i juridiska processer som utvecklats på Yale University. De fyra *nycklarna* i verktyget *proceduriell rättvisa* är:

1. Individen känner sig lyssnad på och har möjlighet att lägga fram sin sak
2. Myndigheten/Kommunen/Tjänsteperson tar hänsyn till sådant som talar till individens fördel
3. Myndigheten/Kommunen/Tjänsteperson förklarar så att individen förstår
4. Individen förstår processen och känner sig behandlad med respekt

⁴ Enligt Svenskt Näringslivs enkätundersökning om företagsklimatet i Sveriges kommuner

⁵ OECD utarbetade 2014 en rapport om regelefterlevnad och tillsyn i OECD:s medlemsländer där de tog fram 11 "best practice principles" med den minsta gemensamma nämnaren att "...det mest effektiva sättet att utöva tillsyn och få en god regelefterlevnad är att hjälpa företagen att göra rätt...". Bland de 11 principerna fanns punkter som: "Integration av information" (smart teknik för att undvika onödigt arbete och underlätta för synkronisering av olika typer av tillsyn/kontroll); "Selektivitet" (det bästa och mest effektiva är inte alltid mer kontroll och regelefterlevnad kanske uppnås ändå genom parallella frivilliga åtaganden); "Uppmuntra till regelefterlevnad"; "Tydlig och rättvis process" (till exempel att Företagen ska bli tydligt informerade om sina rättigheter och skyldigheter i tillsynsprocessen och hur de kan invända samt överklaga besluten, var och hur de kan få hjälp med vägledning samt rapportera "myndighetsmissbruk" om det skulle förekomma); osv.

ORGANISERING OCH GENOMFÖRANDE AV STRATEGIN

För att genomföra strategin har kommunala förvaltningar och verksamhetsområden ansvar för att nå det uppsatta **tillväxt målet** gällande **attraktivt företagsklimat**.

Kommunala förvaltningar och verksamhetsområden ansvarar för att ta fram handlingsplaner med aktiviteter som ska förankras på respektive nämnd eller utskott. Samtliga aktiviteter ska vara utformade för att ge *konkreta effekter som gör skillnad för näringslivsutveckling och företagsklimat*. De ska syfta till att ge Orsas befintliga och nya företag så bra förutsättningar som möjligt för utveckling och tillväxt. Aktiviteterna ska kommuniceras tydligt till företagaren, tjänstepersoner, chefer, politiker och kommuninvånare.

Verksamhetsområde Samhälle ansvarar på uppdrag av Kommunfullmäktige för uppföljning av strategin. *Tillväxt målet* samt de *övergripande målen* topp hundra och minst 7000 invånare 2020 som vi har inom kommunen är övergripande därför ligger ansvaret för att nå dem på alla förvaltningar och verksamhetsområden i organisationen. I och med att näringslivsstrategin är direktkopplad till *tillväxt målet* och *de övergripande målen*, ska strategin förankras och aktivt bearbetas av Miljökontoret, Stadsbyggnadskontoret, Verksamhetsområde Lärande, Verksamhetsområde Omsorg, Verksamhetsområde Samhälle samt Verksamhetsområde Service och Utveckling inom Orsa kommun.

Varje förvaltning/verksamhetsområde i kommunen ska

- ta fram indikatorer för att förbättra företagsklimatet
- ta fram en handlingsplan med aktiviteter i linjen med de prioriterade utvecklingsområden (*sida 4*)
- redovisa måluppfyllnad via Stratsys⁶ vid delårsrapporten-och årsbokslutet åren 2018-2020

Rapportering av en samlad bild av genomförandet av näringslivsstrategin sker årsvis av Verksamhetsområde Samhälle till Företagarna i Orsa, Visit Orsa, Orsa kommuns Ledningsgrupp-och Kommunstyrelsen. Löpande dialog med Företagarna i Orsa och Utskottet Samhälle ska ske där behov av eventuella justeringar i handlingsplanerna kan föreslås.

⁶ Stratsys är kommunens digitala system för verksamhetsuppföljning och rapportering *I bilaga 1 (sida 7) finns förslag på flera aktiviteter som är väsentliga för näringslivsutveckling och för ett förbättrat företagsklimat.*

MÅLGRUPPER FÖR NÄRINGSLIVSSTRATEGIN

- Kommunens nämnder, utskotten, förvaltningar och verksamhetsområden med företagskontakt
- Befintliga företagare och deras organisationer
- Etablerare och blivande företagare (t ex Orsabor, inflyttare, besökare och fritidshusägare med intresse- och potential för att starta företag)
- Det företagsstödjande nätverket i grannkommunerna/Dalarna (F7, ALMI, m fl.)
- Kommunala företag (även de som är samägda med andra kommuner)
- Ideella aktörer (exempelvis föreningar) som har betydelse för näringslivsutvecklingen

LÄNKAR TILL BAKOMLIGGANDE STATISTIK OCH FAKTA

Befolkning (SCB), <http://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/pong/tabell-ochdiagram/helarsstatistik--kommun-lan-och-riket/folkmangden-i-sveriges-kommuner-enligtindelning/>

Sysselsättning (SCB), <http://www.statistikdatabasen.scb.se/sq/34663>

Branschutveckling (SCB), <http://www.statistikdatabasen.scb.se/sq/34663>

Företagsklimat (SN), <http://www.foretagsklimat.se/orsa>

Mätning av kommunernas Servicegrad-Företagsklimat (SKL Insikt),
<https://skl.se/tjanster/merfranskl/oppnjamforelser/foretagsklimat.1147.html>

Nyföretagande (Tillväxtanalys, Arena för tillväxt),
<http://www.arenafortillvaxt.se/tillvaxtguiden/> **Turismutveckling (TEM)**, kontakta Näringslivskontoret

In- och utpendling (SCB), <http://www.arenafortillvaxt.se/tillvaxtguiden/>

NNR:s statistik kring kommunernas myndighetsutövning (NNR),
<http://www.nnr.se/pdf/Serveringstillstand.pdf>

BILAGA 1

FÖRSLAG PÅ AKTIVITETER FÖR ATT NÅ MÅLEN I STRATEGIN

De aktiviteter som planeras och genomförs ska vara utformade så att de ger *konkreta effekter som gör skillnad för näringslivsutveckling och företagsklimat*. De ska ta hänsyn till de prioriterade utvecklingsområden och ska syfta till att förbättra företagsklimatet och ge Orsas företag så bra förutsättningar som möjligt för utveckling och tillväxt.

I följande lista finns förslag på aktiviteter som är väsentliga för näringslivsutveckling och ett gott företagsklimat:

- Utveckling och förenkling av rutiner kring tillstånd och tillsyn samt snabb återkoppling. (exempelvis genom utvecklad service, ökad grad av delegation till tjänstepersoner och kortare handläggningstid). Förslagen ska ha fokus på att hjälpa företagen att göra rätt.
- Utveckling av Orsas besöksnäring (turism, handel, kultur, rekreation, mm) i samverkan med Visit Orsa, Visit Dalarna och Grönklittsgruppen
- Hur man ska bedriva arbetet med att bygga nätverk och branschutveckling samt stötta nyföretagare och befintliga företagare.
- Hur kompetensförsörjningen i Orsa kan stärkas, i samverkan med företagen, Arbetsförmedlingen och regionens utbildningsaktörer.
- Hur man kan sprida information om utbud och utveckling i Orsas näringsliv till Orsas företagare, kommunförvaltning, kommuninvånare, fritidshusägare och besökare.
- Hur kommunens och de kommunägda bolagens upphandlingar kan göras så tillgängliga och lättförståeliga som möjligt för företagen.

*Tack till representanter för Säffle kommun, Rättviks kommun,
Svenskt Näringsliv i Dalarna, Företagarna i Orsa samt Visit Orsa för
värdefulla bidrag till strategins innehåll.*